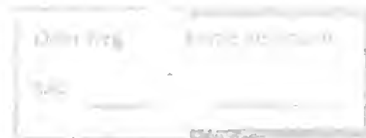

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR RECHTSPRAAK

0 BD

De Minister van Veiligheid en Justitie
Mr. I.W. Opstelten
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Datum
16 oktober 2012

Kenmerk

Uw kenmerk

Contactpersoon

Onderwerp
Concept wetsvoorstel invoering middelentest bij geweld

Geachte heer Opstelten,

Bij brief van 17 augustus 2012, met kenmerk 285934, heeft u de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna: NVvR) advies gevraagd over het Concept wetsvoorstel invoering middelentest bij geweld. Dit advies is voorbereid door leden van de NVvR en vastgesteld door de wetenschappelijke commissie van de NVvR.

Strekking wetsvoorstel

Voorgesteld wordt in het wetboek van strafvordering (hierna Sv) twee nieuwe bepalingen in te voegen. Allereerst een artikel 56a Sv, dat voorziet in de bevoegdheid van een opsporingsambtenaar een bevel te geven aan een staande gehouden of aangehouden verdachte om medewerking te verlenen aan een 'voorlopig' onderzoek van uitgeademde lucht ter vaststelling van gebruik van alcohol, of een onderzoek van speeksel of naar de psychomotorische functies en de oog- en spraakfuncties, ter vaststelling van gebruik van 'middelen'.

Blijkens de memorie van toelichting wordt met die term vooral bedoeld speed (amfetamine) en cocaïne. Het voorgestelde nieuwe artikel art. 56a Sv bouwt voort op het 'voorlopig' onderzoek naar uitgeademde lucht. Het geeft de opsporingsambtenaar de bevoegdheid de verdachte te bevelen medewerking te verlenen aan een 'nader onderzoek' van uitgeademde lucht. De analogie met het ademonderzoek in de Wegenverkeerswet is hier evident.

De bevoegdheid wordt uitsluitend verleend wanneer sprake is van verdenking van een misdrijf gericht tegen of dat gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen. Met dit voorstel komt de minister tegemoet aan een wens van de Tweede Kamer (de motie-Marcouch) (TK 28 684, nr. 300) over middelengebruik als zelfstandig strafverhogend element bij geweld. Beoogd wordt dus een wettelijke basis te verschaffen voor de middelen test tegen geweldplegers ter ondersteuning van de

Lange Voorhout 7 • Postbus 30315, 2500 GH Den Haag
Telefoon: 070-3611420 • info@nvvr.org • www.nvvr.org

sanctieoplegging. Verondersteld wordt daarbij dat aangetoond middelengebruik strafverhogend werkt.

Advisering

Blijkens de toelichting wordt vooral gedacht aan huiselijk geweld en aan openlijke geweldpleging, bijvoorbeeld door hooligans. In situaties als in Hoek van Holland (2010) en Haren (2012) speelt middelengebruik een grote rol. Vooral de combinatie van alcohol en speed werkt, zo blijkt uit empirisch onderzoek sterk agressieverhogend. Wanneer men deze middelen tot zich neemt juist met het oog op voorgenomen gewelddadige relschopperij ligt het voor de hand dat dit gegeven een belangrijke factor is bij de straftoemeting door de rechter.[1]

In de toelichting wordt vrij apodictisch gesteld dat het noodzakelijk is om het middelengebruik door de verdachte objectief vast te stellen, wil men het bij de straftoemeting betrekken. Een empirische basis voor deze stelling ontbreekt. Toch mag worden aangenomen dat ook nu reeds middelengebruik dat blijkt uit feiten en omstandigheden bij geweldsdelicten een rol van betekenis speelt. Uiteraard zal de zittingsrechter zorgvuldig nagaan of en in welke mate door de verdachte alcohol en/of middelen zijn genuttigd voorafgaand aan het ten laste gelegde geweldsfeit. Een objectieve vaststelling door middel van een test kan discussies voorkomen, maar dergelijke discussies zijn in de praktijk waarschijnlijk zeldzaam. De toegevoegde waarde van de test, die toch voor de politie een extra belasting betekent, zal – wanneer deze hypothese zou kloppen – gering zijn. De praktische toepassing zal trouwens juist in situaties als door het voorstel beoogd (massale relschopperij, hooligans) zacht gezegd niet eenvoudig zijn. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat kennelijk middelengebruik niet bij de straftoemeting mag worden betrokken wanneer de test om praktische redenen niet kon worden uitgevoerd. De NVvR merkt op dat middelengebruik van een dader niet alleen relevante factor kan zijn voor de hoogte van de straf, maar ook voor de keuze van de sanctiemodaliteit en de eventueel toepasselijke voorwaarden.

De NVVR nodigt de minister uit om nader in te gaan op deze praktische complicaties, en op de vraag naar de meerwaarde van de voorgestelde bepalingen afgezet tegen de taakverzwaring voor de politie.

Daarnaast hecht de NVvR grote waarde aan het beginsel van proportionaliteit. Hoewel in de Memorie van Toelichting op pagina 7 is aangegeven dat de inzet van de middelentest proportioneel dient te in verhouding tot de ernst van het feit en daarnaast noodzakelijk omdat het middelengebruik niet op een andere wijze kan worden vastgesteld. De NVvR vindt dat grotere terughoudendheid geboden is bij het creëren van een algemene bevoegdheid als deze die inbreuk maakt op de integriteit van het lichaam.

Ten aanzien van situaties van openbare geweldpleging leest de NVvR op pagina 7 van de Memorie van Toelichting dat de inzet van een middelentest niet beperkt is tot degenen die van een feitelijke geweldshandeling worden verdacht. Ook van hen die met verbale uitingen aan de dreiging in groepsverband hebben bijgedragen kan een middelentest worden afgenomen. De NVvR adviseert een beperktere categorie te verbinden aan de bevoegdheid

---

[1] Zie het rapport van S. Boelema, T. ter Bogt, R. van den Eijnden en J. Verdurmen, Fysieke, functionele en gedragsmatige effecten van alcoholgebruik op de ontwikkeling van 16-18 jarigen, Trimbos-instituut, Utrecht, 2009,

een middelentest in te zetten. Te denken valt aan een beperking tot medeplegers. Voorts adviseert de NVvR nadrukkelijk om de toepassing van de bevoegdheid tot de inzet van de voorlopige middelentest te beperken tot diegenen die middelengebruik betwisten.

Tot slot, merkt de NVvR ten aanzien van de suggestie op pagina 11 van de Memorie van Toelichting dat door testen van middelengebruik geweld wordt voorkomen, een nadere uitleg van dat verband gewenst is.

Het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak,
Namens deze de Wetenschappelijke Commissie,

voorzitter